

و مردمان را عیب مکنید که هیچ کس بی عیب نیست؛ هر که از عیب خود ناینجا شد، نادان تر مردم باشد. و خوی نیک، بزرگ تر عطاهاى خداى است عَزَّوَجَلَّ. و از خوی بد دور باشید که بندِ گران است بر دل و بر پای. همیشه بدخو در رنج بزرگ باشد و مردمان از وی به رنج.

معنی: از مردمان عیب جویی نکنید؛ زیرا انسان بدون عیب وجود ندارد؛ هر کسی از عیب و اشکال خود آگاه نباشد، از همه‌ی مردم نادان تر است. اخلاق خوب، بزرگ ترین بخشش خداوند عزیز و بزرگ است به انسان. از بداخلاقی دوری کنید که زنجیر سنگینی بر دل و پای انسان است و او را آزار می‌دهد، انسان بداخلاق همیشه در رنج و سختی است و دیگران هم از دست اخلاق بد او در رنج و سختی هستند.

نکته‌های آرایه‌ای: نیک و بد ← تضاد / خوی بد (= مُشَبَّه) مانند بند گران (= مشبّه‌به) است.

نکته‌های دستوری: «را» به معنی «از» حرف اضافه است و مردمان ← متمم (= از مردمان) / نادان تر (= نادان ترین) و بزرگ تر (= بزرگ ترین)، صفت هستند / خوی نیک و خوی بد ← ترکیب وصفی / بند گران ← ترکیب وصفی

و نیکو خوی در هر دو جهان، ستوده است. و هر که از شما به زاد بزرگ تر باشد، وی را بزرگ تر دارید و حرمت او نگاه دارید.

معنی: انسان خوش اخلاق در دنیا و آخرت مورد ستایش قرار می‌گیرد. هر کسی که سنش از شما بیشتر است او را گرامی تر بدارید و احترام او را حفظ کنید.

واژه‌های مهم املائی

بزرگمهر حکیم - وصیت - کتب - آخرالزمان - پیغامبری - مصطفی - نخست - حکما و علما - بهره - دریغ - عز و جل - یگانگی - اطاعت - زینهار - پارسا - حرام - هلاک - دروغ گفتن - ارچه - عیب - عطاها - خوی بد - ستوده - زاد - حرمت

هم‌خانواده‌ی واژه‌ها

وصیت ← وصی - وصایا (= جمع وصیت) - اوصیا
 علما ← عالِم (= با عالم، اشتباه نشود) - علیم - علم - مُعلّم
 جلّ ← جلیل - تجلیل - مجلّل - أجلّ (= با «أجلّ» به معنی مرگ، اشتباه نشود).
 اطاعت ← مطاوعت - طاعت - طاعات
 هلاک ← مهلکه - هلاکت - مُهلک
 عیب ← معیوب - عیوب - معایب (= جمع عیب)
 عطا ← عطا یا (= جمع عطیه) - عطیه - اعطا
 ستوده ← ستودن - ستایش - ستاینده - ستودنی
 حرمت ← احترام - محترم - حریم - محرم

تاریخ ادبیات

ابوالفضل بیهقی (۴۷۰ - ۳۸۵ هـ. ق)

ابوالفضل محمد بن حسین نویسنده (کاتب) و دانشمند در زمان سلطان محمود و مسعود غزنوی است. وی پس از کسب معلومات در نیشابور به دیوان رسایل محمود غزنوی راه یافت و در خدمت ابونصر مشکان به کار پرداخت. اثر معروف او تاریخ بیهقی است.

تاریخ بیهقی

تاریخ بیهقی (= که از اسم مؤلف، انتخاب شده است). یا تاریخ مسعودی نام کتابی نوشته‌ی ابوالفضل بیهقی است که موضوع آن تاریخ پادشاهی مسعود غزنوی پسر سلطان محمود غزنوی است.